

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת וישב

ביטחון וניצחון

כאשר סומכים על כך שהמציאות שאנחנו בנינו מגנה עלינו מצד עצמה – זה מביא לאסונות. באמת הביטחון בה' הוא מה שאנחנו מחפשים, והוא הניצחון האמיתי

בהתוועדות יט כסלו שהתקיימה השבוע, אמר הרב יצחק גינזבורג שמילות הפסוק "ואני אבטח בך" עולות בגימטריה חמאס, והכוונה היא שעל ידי הבטחון בה' ננצח את החמאס. נתבונן קצת בקשר בין ביטחון אמיתי בה' לניצחון.

תחושת בטחון בעייתית

בצבא, פעמים רבות המשימה של החיילים (וכך נאמר להם בפירוש), היא להקנות לתושבים 'תחושת ביטחון'. בשונה מביטחון ממש, 'תחושת ביטחון' פירושה שעל החיילים להקנות לתושבים תחושה של ביטחון, ללא קשר למצב המציאות בפועל.

כאשר מדובר בפעולות של צבא, התפיסה שעל פיה צריך להקנות תחושת ביטחון, ללא קשר לשאלה האם יש בטחון בפועל – היא אסון. התפיסה הזו מביאה את הצבא להעלים עין מהמציאות, ולתת למצב הבטחוני להידרדר, כאשר העיקר הוא שבינתיים לאף אחד לא קורה שום דבר, ויש תחושה של רגיעה ובטחון.

אם כן, כאשר מדובר בכחות הבטחון, צבא ומשטרה, המאמצים להקנות תחושת בטחון רק פוגעים בבטחון ולא מוסיפים עליו. אבל כאשר מדובר על צד הקדושה, באמת תחושת הבטחון בה' חשובה יותר מאשר המציאות הממשית, בגלל שהיא זו שמשנה את המציאות.

המחשבה שאנחנו מייצרים משהו במציאות, ואותו הדבר שיצרנו הוא זה שנותן לנו מחסה ויכול לשמור ולהגן עלינו ולהעניק לנו מציאות שהיא בטוחה לחלוטין מצד עצמה – זוהי מחשבה בעייתית. בעולם הזה אין מציאות שהיא מספיק טובה מצד עצמה, ותמיד יהיו קשיים וצורך להמשיך לעבוד על מנת לחיות. אבל האדם מחפש ליצור לעצמו מקום ששומר עליו,

מקום שבטוח ומוגן מצד עצמו, ונותן לו תחושת ביטחון. זו הסיבה שתחושת הביטחון הזו היא מסוכנת, שכן היא מעלימה עין מהקשיים שבמציאות.

התענוג של הנשמה הוא מהביטחון בה'

הסיבה שהאדם נוטה להעלים עין מהקשיים שבמציאות, ולנסות ליצור מציאות שתקנה לו תחושת ביטחון, היא שהנשמה נתונה בתחושת הביטחון בה'. הנשמה מודעת לכך שכל המציאות שלה היא מה', וה' הוא המציאות שלה והוא הביטחון שלה, ויש לה תענוג עמוק מתחושת הביטחון בה' שבה היא נתונה.

לפעמים האדם לא מודע לתחושת הביטחון של הנשמה, אבל הוא מרגיש אותה באיזשהו מקום בנפש, ומחפש למצוא לה מקום במציאות. זה מביא את האדם לחפש ליצור לו מקום שיקנה לו תחושת ביטחון, בלי לדעת שמה שהוא מחפש באמת זה את תחושת הביטחון בה' שיש לנשמה.

לכן על האדם לא לסמוך על המציאות שהיא תביא לו את הביטחון, אלא לסמוך על ה', שהוא יביא לו בטחון. כלומר עלינו להבין שהמציאות מצד עצמה לא יכולה לתת לנו תחושת ביטחון, ורק הביטחון בה' יכול לתת תחושת ביטחון אמיתית.

אמונה – יזמה – ניצחון

בהתוועדות אחרת אמר הרב יצחק גינזבורג, שהמילה 'אין' היא ראשי התיבות אמונה, יזמה, ניצחון. האמונה בה' היא הבחירה להיסמך ולבטוח בה' ולא במה שאנחנו יוצרים במציאות. היה אפשר לחשוב שהאמונה הזו מביאה את האדם לחוסר יוזמה, שכן האדם לא נסמך על מה שהוא יוצר, ואם כן, אין לו בשביל מה ליצור. אבל האמת היא הפוכה: דווקא האמונה ורק האמונה מאפשרת לנו ליזום ולפעול במציאות. כפי שנכתב, המחשבה שהמציאות מקנה לנו תחושת ביטחון, גורמת לנו להעלים עין מהמציאות כפי שהיא על כל חסרונותיה וסכנותיה, וממילא אין לנו יוזמה לתקן את החסרונות הללו. גם בגלל שאנחנו לא מספיק מודעים אליהם, כאמור, וגם בגלל שאנחנו לא רוצים לפגוע בתחושת הביטחון המדומה.

לעומת זאת הביטחון בה' לא גורם לנו להעלים עין מהחסרונות של המציאות, אלא להיפך, לחפש איך אפשר להביא את המציאות להיות כלי שבו ה' יכול לשכון, כלומר ליזום פעולות שיתקנו את המציאות.

לכן היוזמה שבאה מכח האמונה חייבת לבוא עם 'שני הרגליים על הקרקע'. רגל אחת היא ספירת הנצח, שאומרת שאני עושה בכל כחי את מה שה' רוצה, ואם ה' רוצה שאני אלחם, אני עושה זאת בכל הכח בצורה הטובה ביותר שאני יכול. הרגל השניה היא ספירת ההוד, שאומרת שעלי לזכור שאל לי לשים את כל יהבי על המלחמה שאני עושה. אם אני אחשוב

שהמלחמה או שאר הדברים המעשיים שאני עושה, הם אלו שמגנים עלי - אני שוב אכניס את עצמי למקום לא טוב ומסוכן. כלומר מצד אחד אני עושה את כל מה שאני יכול ויודע לעשות, ומצד שני אני זוכר שאני בוטח בה', "ואני אבטח בך", ומה שאני יוצר לא יכול להגן עלי מצד עצמו. שני הצדדים הללו הם שני הצדדים של היוזמה הנכונה, שמגיעה מבח האמונה.

כאשר כך נראית היוזמה שלנו, היא מביאה בעקבותיה את הנצחון. הנצחון הוא הפיכת כל המציאות למקום שבו תחושת הבטחון בה' היא הממשית והיא העיקרית, ולא המציאות מצד עצמה. אם הניצחון אותו אנחנו מחפשים יהיה רק ניצחון על האויבים, שלא יישאר אף אחד שיאיים עלינו - שוב נחזור לנקודת הכישלון, שבה אנחנו מרגישים מוגנים בגלל דברים במציאות שאנחנו עשינו. אנחנו ניצחנו את האויבים, ולכן אנחנו מוגנים. כפי שנכתב, התחושה הזו לא נכונה ומדומיינת, ועלולה להביא לאסונות חס ושלום. הניצחון הוא לנצח את המציאות ולנצח על המציאות: לנצח את המציאות שלא תטעה אותנו לחשוב שהיא זו שמגנה עלינו מצד עצמה, והיא זו שמקנה לנו תחושת ביטחון. ולנצח על המציאות (כמו מנצח במקהלה), כלומר להנהיג את המציאות כפי שה' רוצה שננהיג אותה.

שבת שלום!

בית ישיבת עוד יוסף חי

